

CHARLES DEBBASCH: SCIENCE ADMINISTRATIVE, Dalloz- Paris 1971, стр. 682.

Шарл Дбаш, професор и декан Правног факултета (Aix en Provence), који је познат већ и по својим делима *La procédure administrative contentieuse et procedure civile* (1962), *Institutions administratives*, (1965), *Traité de droit de la radiodiffusion* (1967), *Droit administratif* (1969), *L'administration au pouvoir* (1970), као и по другим својим радовима, објавио је ове године и сажети уџбеник Науке о управи (*Précis de science administrative*).

Француска је позната као земља у којој је теорија управног права достигла највиши домет и уједно имала традиционални монопол у проучавању управе. Међутим, од 1950. године, у Француској је све очигледнији поновни развој Науке о управи која је првобитно у XIX веку доминирала у проучавању управе готово у свим европским земљама. Читав низ књига у Француској па и ова књига проф. Дбаша указују да је Наука о управи у Француској у развоју не само појавом нових дела већ и као наставни предмет на правним факултетима. У уводу овог дела писац сажето указује на раније писце који су посвећивали пажњу Науци о управи у европским земљама. Имајући у виду доскорашњи монопол управног права у проучавању управе, готово у свим земљама Европе, проф. Дбаш даје и своје објашњење овом поновном развоју Науке о управи. Разлог овој чињеници види у томе што сматра да се Универзитет повукао у себе „без контакта са конкретним животом“, да се задовољава анализом писаних докумената и често без контакта истраживача са управном стварношћу посебно ванправном делатношћу управе. На супрот томе Наука о управи првенствено проучава односе странке и управе са свим политичким, психолошким и социолошким проблемима који из ових односа проистичу (стр. 11). Не би се смело из овога закључити да проф. Дбаш не види значај и потребу управног права али истиче да је победа управног права у Француској резултат упорне борбе за победу либерализма. Међутим, кад се дошло до тога да управно право обезбеђује заштиту права странака, неопходно је било да Универзитет посвети пажњу проучавању ванправне управне стварности. Указујући на ову чињеницу проф. Дбаш истиче да савремена Наука о управи која је била дуго потиснута од управног права показује знаке да жели да се свети према свом ранијем „тлачитељу“, које се одражава у презиру или што је још горе у индиферентности према управном праву. Проф. Дбаш исправно истиче да проучавање правног феномена управе остаје битно за управу и грађане (стр. 11—12), што уједно значи да се Управно право и Наука о управи узајамно допуњују јер је управа једновремено и правна и социолошка појава. Проф. Дбаш истиче да је предмет Науке о управи управна стварност и да проучава шта је управа, шта треба да буде, и шта ће бити. Значи: 1^о познавати управну стварност односно како функционише управа и који су проблеми; 2^о проучавати да ли управа одговара циљу који је њој одређен и које су промене потребне да би управа што боље одговорила задатку који је њој одређен и 3^о Наука о управи настоји да из познавања управне стварности предвиди законе еволуције управних си-

стема. По себи се разуме, истиче проф. Дбаш, да ови закони могу бити само релативни јер не могу претендовати да буду као што и закони физике, пошто указују на могућности да их људски фактор може увек изменити, али они уједно уводе сумњу која је научно здрава јер има у виду тачне границе научног метода примењеног на понашање људских система (стр. 7—8).

Проф. Дбаш је књигу поделио у више делова. У уводу излаже о односу управе и друштва, предмет и метод Науке о управи као и развој Науке о управи и у другим земљама. Прву главу посветио је појму управне функције и квалификацији мисија управе. Посебно посвећује пажњу односу управе и власти узимајући у обзир утицај политичког режима правног система као и утицај историског и људског фактора. Друга глава посвећена је одлучивању управе у којој излаже класификацију и карактер управних одлука. Посебно обрађује и систем комуникација у вези са одлукама управе као и процес доношења одлука. У трећој глави излаже структуру централне и локалне управе као и специјализованих управних служби. У овој глави излаже и о реформи управе указујући да реформа може бити институционална, брутална или се примењује експериментални метод. Овде излаже све добре и рђаве стране ових метода. Четврта глава посвећена је упоредном проучавању улоге и статуса службеника, а пета глава средствима управне делатности као и организацији и методама управне делатности. У шестој глави изложена је политичка, управна и судска контрола рада управе, као и посебна контрола рада управе коју врши Омбудсман у неким земљама и прокуратор у СССР-у. Седма глава посвећена је односу управе и грађана.

Иако је књига сажето писана њена је одлика и у том што је писац посветио пажњу не само француским институцијама које је проучавао, већ, негде више а негде мање указивао на друге земље и њихова решења о појединим установама и проблемима управе које је у књизи изложио. Посебно је обраћао пажњу на поједина решења у вези са управом у Белгији, Великој Британији, Италији Савезној републици Немачкој, САД и СССР. То и чини посебну вредност ове књиге јер је дат сажет упоредни преглед многих институција управе.

Поред тога добра страна ове књиге је и у томе што је уз сваку главу наведена основна библиографија не само француске већ и упоредна библиографија и других земаља о институцији која се излаже. Штета што није наведена и основна библиографија Науке о управи у социјалистичким земљама а ни наведена основна совјетска литература није потпуна мада се већ читав низ година Наука о управи у свим социјалистичким земљама све више развија. Независно од тога да ли се са свим изнетим гледиштима у овој књизи југословенски читалац слаже и што писац у упоредном излагању о контроли рада управе само узгред у примедби помиње југословенски управни спор али га не истиче као изразити вид судске контроле рада управе у једној социјалистичкој земљи, несумњиво је да ће ово дело проф. Дбаша бити од користи сваком ко буде хтео да добије један општи и сажети преглед Науке о управи не само у Француској већ и у другим државама.

Д. Б. Денковић

АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО, под редакцией проф. А. Е. Лунева. Институт государства и права Академии наук СССР, „Юридическая литература“, Москва. 1970, стр. 597.

Проф. А. Е. Лунев са групом совјетских правника објавио је друго издање овог уџбеника совјетског управног права које је намењено студентима правних института и факултета. Овај сажети уџбеник обухвата и општи и посебни део совјетског управног права. У првој глави општег дела излаже појам државне управе; управне норме и управно правне односе; изворе управног права, предмет, метод и развој совјетског управног права и Науке